

Posudek
diplomové práce *Gulnary Jafarové*
Obraz islámu v polských a českých médiích
(FF UK Praha, 2014)

Tématem diplomové práce Gulnary Jafarové je pokus o rekonstrukci obrazu islámu v polských a českých médiích. Díky tomu se předložená práce zároveň vztahuje k problematice mediálního obrazu světa, jež se v poslední době těší stále většímu zájmu, především v Polsku. Předložená práce má komparativní charakter, což zvyšuje její hodnotu. Materiál, který v ní autorka analyzovala, tvoří více než sto novinových textů ze sedmi polských a šesti českých internetových verzí deníků, týdeníků a měsíčníků, kde byly dané články publikovány v letech 2009–2012.

Práci tvoří teoretická a analytická část. Teoretická část je rozdělena do tří kapitol, v nichž se autorka věnuje postupně islámu v Polsku a v Česku, kritické analýze diskursu (KAD), jež se pro autorku stala metodologickým východiskem, a specifikům mediálního obrazu světa. Teoretická část práce byla zpracována na základě české i cizojazyčné odborné literatury. Autorce práce se však nepodařilo dodržet symetrii jednotlivých částí. V tomto ohledu vystupuje do popředí zejména podrobně zpracovaná kapitola věnovaná dějinám a roli islámu v Polsku a v Česku – uváděné informace jsou v některých případech snad až příliš podrobné. Někdy se také stává, že fakta uváděná ve vztahu k jedné zemi nejsou zohledněna ve vztahu k zemi druhé – příkladem mohou být informace týkající se českých překladů Koránu nebo orientalistiky na českých univerzitách (s. 24). V případě prezentace vybraných teorií se občas stává, že autorka práce spojuje uváděná fakta se jmény badatelů, kteří nejsou autory dané teorie, ale „pouze“ ji využívají pro vlastní výzkum – viz např. s. 41 v souvislosti s teorií agenda-setting. V takových případech je nutné doplnit podrobnější informace, kupříkladu v podobě poznámky pod čarou. Nejstručnější je kapitola věnovaná kritické analýze diskursu, v níž se autorka omezuje pouze na uvedení nejpodstatnějších faktů.

Druhou část práce tvoří analýzy osmnácti vybraných textů. Ty jsou analyzovány ve dvojicích (9 textů polských a 9 českých), a to na základě tří kritérií: popis události, osoby a prezentace stejných událostí. První ze zmíněných kritérií však není popsáno dostatečně precizně, takže se může zdát, že je v podstatě totožné s kritériem třetím. Větší důraz by měl být položen na pojem „téma“, nikoli „událost“. Materiálem pro analýzy se staly texty v polštině a v češtině. Je třeba zdůraznit, že ani polština ani čeština nejsou autorčiným mateřským jazykem, takže byl pro ni tento úkol o to náročnější. Podle mého názoru si s tímto úkolem poradila poměrně dobře. Přesto mám k předložené práci několik poznámek.

1. Materiál, který autorka shromáždila, bohužel nebyl maximálně využit. Práci by prospěly odkazy na další texty, jež by potvrdily správnost uváděných postřehů či závěrů. Ty odkazy, jež se v práci objevují, mají často spíše charakter popisu než navázání či potvrzení určité teze.

Nepřesné jsou i statistické údaje týkající se shromážděných textů, nevíme například, kolik přesně textů výchozí materiál zahrnoval – autorka píše o „okolo“ 130 textech (s. 9). Přínosné by bylo také přesnější početní srovnání témat či osob, o nichž se média v analyzovaném období zmiňovala.

2. Někdy jsou prezentované analýzy spíše popisem nebo svého druhu shrnutím příslušného novinového textu (např. analýzy 2.2.3 a 2.2.4). V rámci dvojic analyzovaných textů se autorka mnohdy podrobněji věnuje textu českému a text polský k němu pouze vztahuje, neanalyzuje jej však jako celek (např. analýzy 2.3.1 a 2.3.2).
3. Jednotlivé dvojice textů jsou tvořeny články pocházejícími z různých typů médií, což není v analýzách uvedeno – např. když autorka uvádí příklady 2.2.1 a 2.2.2, zdá se, jako by si nevšimla, že český text pochází z deníku a polský naopak z týdeníku. V takové situaci je informace o tom, že autor polského textu věnuje dané otázce více prostoru, nelogická (s. 72–80).
4. Ne zcela přesvědčivý se zdá být výběr textů a analýza mediálního obrazu postavy Salmana Rushdieho (s. 87–92).
5. Několikrát se autorka rozhodla připojit k analyzovanému textu ilustrace. Je však škoda, že je v uváděných analýzách nezohledňuje.
6. Některé prvky objevující se v představeném materiálu jsou nedostatečně zdůrazněny. Například informace o mešitě pro homosexuály (s. 92–98) by měla autorku dovést k bližšímu pohledu na otázku kontroverznosti uváděných témat a jejich vlivu na rekonstruovaný mediální obraz světa. Za bližší analýzu by stál rovněž autorkou mnohokrát zmiňovaný mechanismus „my“ a „oni“, např. z pohledu autorit, jež se v polských i českých médiích objevují. Chybí také jakékoli zmínky o autorech jednotlivých uváděných textů.

U vědomí všech zmíněných postřehů však potvrzuji, že práce Gulnary Jafarové splňuje kritéria určená pro vypracování diplomové práce. Práci i celý proces její přípravy hodnotím mezi „dobře“ a „velmi dobře“. Finální hodnocení bude záviset na obhajobě diplomové práce.

Práci doporučuji k obhajobě.

dr Renata Rusin Dybalska
vedoucí práce